14/09/2021

Ημέρα Εθνικής Μνήμης της Γενοκτονίας των Ελλήνων της Μ. Ασίας

/ Επικαιρότητα

Ως Ημέρα Εθνικής Μνήμης της Γενοκτονίας των Ελλήνων της Μικράς Ασίας από το Τουρκικό Κράτος έχει καθιερωθεί με ομόφωνη απόφαση της Βουλής των Ελλήνων στις 24 Σεπτεμβρίου 1998 η 14η Σεπτεμβρίου.

Την πρωτοβουλία είχαν τρεις βουλευτές του ΠΑΣΟΚ με μικρασιατική καταγωγή, ο Γιάννης Καψής, ο Γιάννης Διαμαντίδης και ο Γιάννης Χαραλάμπους, οι οποίοι κατέθεσαν τη σχετική πρόταση νόμου στις 12 Μαΐου 1997. Στην εισηγητική έκθεση ανέφεραν, μεταξύ άλλων, ότι:

Η κατάρρευση των ελληνικών δυνάμεων το 1922 στη Μικρά Ασία, οι σφαγές, λεηλασίες και η προσφυγιά που ακολούθησαν, αποτελούν το αποκορύφωμα μιας συστηματικής προσπάθειας εξόντωσης του ελληνικού στοιχείου από τα χώματα της Μικρά Ασίας, που έβαλε τέρμα στην τρισχιλιετή παρουσία του στην πέραν του Αιγαίου Ελλάδα, μια περιοχή όπου αναπτύχθηκε η ωριμότερη φάση του ελληνικού

πολιτισμού [...] την τερατώδη αυτή γερμανική σύλληψη πρώτοι οι Νεότουρκοι ανέλαβαν να κάνουν πράξη. Και κοντά στις βάρβαρες ασιατικές μεθόδους του βίαιου εξισλαμισμού, του γενιτσαρισμού και των κατά τακτά διαστήματα φυλετικών εκκαθαρίσεων ήρθε να προστεθεί η τευτονική ψυχρή μεθοδικότητα με τη λειτουργία των περίφημων ταγμάτων εργασίας.

Ένα εκατομμύριο νεκροί, 1,5 εκατομμύρια οι πρόσφυγες, που ωστόσο κατάφεραν να μεταφέρουν την κρυμμένη ομορφιά της Μικρασίας στη μητέρα Ελλάδα!

Βαρβιτσιώτης: Ποτέ ξανά!

Μήνυμα για τα 99 χρόνια από τη Γενοκτονία των Ελλήνων της Μικράς Ασίας ανάρτησε στον λογαριασμό του στο twitter ο αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών, Μιλτιάδης Βαρβιτσιώτης.

«99 χρόνια συμπληρώνονται σήμερα από τη Γενοκτονία των Ελλήνων της Μικράς Ασίας», ανέφερε ο κ. Βαρβιτσιώτης και πρόσθεσε: «Χρέος μας είναι να διατηρούμε όχι μόνο ζωντανή την ιστορική μας μνήμη αλλά και αυτή η μνήμη να λειτουργεί συμβολικά και αποτρεπτικά για το μέλλον! Ποτέ ξανά!».

> 99 χρόνια συμπληρώνονται σήμερα από τη Γενοκτονία των Ελλήνων της Μ.Ασίας. Χρέος μας είναι να διατηρούμε όχι μόνο ζωντανή την ιστορική μας μνήμη αλλά & αυτή η μνήμη να λειτουργεί συμβολικά & αποτρεπτικά για το μέλλον!
> Ποτέ ξανά! pic.twitter.com/bv1SDgxhXT
>
> — Varvitsiotis Miltiadis (@MVarvitsiotis) September 14, 2021

Τα γεγονότα

«Το βράδυ της μέρας που ξέσπασε η πυρκαγιά, είχα βγει από το σπίτι μου, που βρισκόταν σ' ένα δρόμο κάθετο στην οδό Χατζηστάμου πήγα στην οδό αυτή, για να πληροφορηθώ τι συνέβαινε.

Πρέπει να σημειωθεί πως η πυρκαγιά δεν είχε ακόμα εξαπλωθεί σ' αυτή τη συνοικία. Εκεί συνάντησα μια ομάδα διακοσίων-τριακοσίων οπλισμένων Τούρκων. Αφού τους είπα ότι ήμουν Γάλλος, τους ρώτησα τι έψαχναν. Μου απάντησαν απαθέστατα πως είχαν οδηγίες να ανατινάξουν και να κάψουν τα σπίτια της συνοικίας. Προσπάθησα τότε να τους μεταπείσω, αλλά μου απάντησαν: "Είναι ανώφελο, φύγετε, φύγετε!" Και πράγματι, λίγο χρόνο αφότου εγκατέλειψα το σπίτι μου, οι εμπρηστικές βόμβες άρχισαν να πέφτουν βροχή επάνω του». Jubert-

Αυτόπτης μάρτυρας, γάλλος υπάλληλος τραπέζης.

Η καταστροφή αυτή άρχισε 7 ημέρες μετά την αποχώρηση και του τελευταίου ελληνικού στρατιωτικού τμήματος από τη Μικρά Ασία και μετά την είσοδο του τουρκικού στρατού, του ιδίου του Μουσταφά Κεμάλ και των ατάκτων του στην πόλη. Η φωτιά εκδηλώθηκε αρχικά στην αρμενική συνοικία και συγκεκριμένα από την ανατίναξη της Αρμενικής Εκκλησίας του Αγίου Νικολάου, όπου είχαν καταφύγει τα γυναικόπαιδα και πολιορκούντο από τους Τούρκους. Την πολιορκία την έσπασε με το ασκέρι του ο Έλληνας καπετάνιος Σιδερής (Ισίδωρος) Πανταζόπουλος, που επί πολλά έτη πολεμούσε τους άτακτους Τσέτες ληστές στα γύρω βουνά. Οι Έλληνες μπήκαν μέσα στην εκκλησία και έδωσαν νερό και τρόφιμα στους πολιορκημένους, όμως, οι πολυπληθέστεροι Τούρκοι γρήγορα ανασυντάχθηκαν και παίρνοντας πυρίτιδα από γειτονική πυριταδαποθήκη, περικύκλωσαν και πάλι την εκκλησία και την ανατίναξαν. Με τη βοήθεια του ευνοϊκού για τους Τούρκους ανέμου (που έπνεε αντίθετα από την τουρκική συνοικία) και της βενζίνης με την οποία οι Τούρκοι ράντιζαν τα σπίτια, η φωτιά κατέκαψε όλη την πόλη, εκτός από τη μουσουλμανική και την εβραϊκή συνοικία και διήρκεσε από τις 13 έως τις 17 Σεπτεμβρίου του 1922 (31 Αυγούστου έως 4 Σεπτεμβρίου με το παλαιό ημερολόγιο).

Τι είχε συμβεί λίγο πριν…

Μετά την κατάρρευση του μετώπου, την ευθύνη του οποίου έφερε ο τότε Διοικητής του Α΄ Σώματος Στρατού, υποστράτηγος Νικόλαος Τρικούπης, και την άτακτη υποχώρηση και αναδίπλωση του ελληνικού εκστρατευτικού σώματος από το Αφιόν Καραχισάρ, (στα μέσα Αυγούστου του 1922), άρχισε και ο ξεριζωμός ενός μεγάλου μέρους του χριστιανικού πληθυσμού (Ελλήνων και Αρμενίων) προς τη μικρασιατική ακτή, που, κατά τους υπολογισμούς του Οικουμενικού Πατριαρχείου, έφτανε τις 250.000. Επίσης, στη Σμύρνη είχαν βρει καταφύγιο και 15.000 Αρμένιοι που συνωστίζονταν στα διάφορα ιδρύματα και σπίτια της Αρμενικής Κοινότητας.

Η αδιάκοπη όμως άφιξη των τρένων που μετέφεραν στρατιωτικά υπολείμματα και πρόσφυγες (υπολογίστηκε ότι έφταναν με ρυθμό 30.000 ατόμων την ημέρα) στη Σμύρνη, καθώς και οι έντονες φήμες της γενικής κατάρρευσης του μετώπου μεγάλωναν την ένταση και την ανησυχία του πληθυσμού, ενώ η προετοιμασία της ελληνικής διοίκησης για αναχώρηση δεν άφηναν πλέον τις παραμικρές αμφιβολίες για τη μετέπειτα εξέλιξη. Έναντι της έντρομης εκείνης κατάστασης που εξελισσόταν, χαρακτηριστική υπήρξε η απάντηση του Έλληνα Υπάτου Αρμοστή Αριστείδη Στεργιάδη στον πρώην Νομάρχη Λέσβου και Διοικητή Χίου Γεώργιο Παπανδρέου, όταν ο δεύτερος του συνέστησε να ενημερώσει άμεσα τον

ελληνογενή πληθυσμό για να φύγει. Ο Στεργιάδης φέρεται να δήλωσε στον Παπανδρέου: “Καλύτερα να μείνουν εδώ, να τους σφάξει ο Κεμάλ, γιατί αν πάνε στην Αθήνα θ’ ανατρέψουν τα πάντα.”

Στις 24 Αυγούστου/6 Σεπτεμβρίου αναχωρεί και το τελευταίο ελληνικό στρατιωτικό τμήμα. Την επομένη οι χιλιάδες των προσφύγων Έλληνες και Αρμένιοι που κατέκλυζαν όλο το μήκος της περίφημης προκυμαίας “Κε” της Σμύρνης μάταια περίμεναν πλέον τα επιταγμένα ελληνικά πλοία για τη μεταφορά τους στα γειτονικά ελληνικά νησιά. Μετά όμως από έντονη παρέμβαση του Αμερικανού Προξένου Γ. Χόρτον, (G. Horton), στάλθηκαν δύο αμερικανικά αντιτορπιλικά για την εξυπηρέτηση των προσφύγων. Την επομένη, 26 Αυγούστου/8 Σεπτεμβρίου (1922), αναχωρούν οι ελληνικές Αρχές Σμύρνης. Ο μέχρι τότε Έλληνας Ύπατος Αρμοστής της Σμύρνης, Αρ. Στεργιάδης, επιβιβάστηκε σε αγγλικό πολεμικό πλοίο που του διατέθηκε με προορισμό την Κωνσταντινούπολη.

Η αντίστροφη μέτρηση για την πόλη της Σμύρνης είχε πλέον φθάσει.

Στις 11 Σεπτεμβρίου του 1922, δηλαδή δύο ημέρες πριν την έναρξη της καταστροφής της πόλης, είχε εκδηλωθεί στρατιωτικό κίνημα στη Χίο και τη Μυτιλήνη. Τούτο είχε ως συνέπεια όλος σχεδόν ο ελληνικός στόλος με το σύνολο των επίτακτων πλοίων να τεθεί υπό τους κινηματίες για τη μεταγωγή του ελληνικού στρατού προς το Λαύριο, προκειμένου να επικρατήσει η επανάσταση στην Αθήνα. Μάλιστα δε, το ελληνικό θωρηκτό Κιλκίς που ναυλοχούσε και είχε ως βάση τη Σμύρνη, με την έκρηξη του κινήματος και υπό τον κυβερνήτη πλοίαρχο Δεμέστιχα μετέβη στη Σάμο όπου και παρέμεινε προκειμένου να επιβάλει την επανάσταση παρότι οι καπνοί της καταστροφής, (κατά την ημέρα), και το φέγγος της πυρκαγιάς, (κατά τη νύχτα), ήταν ορατά τόσο από τη Χίο όσο και από τη Σάμο.

Την Τετάρτη 13 Σεπτεμβρίου ο πληθυσμός είχε διογκωθεί σε 700.000. Τούρκοι στρατιώτες άναψαν φωτιές αρχικά στην αρμενική συνοικία, η οποία μέχρι το μεσημέρι τυλίχθηκε στις φλόγες. Υπό την προστασία δικών τους στρατιωτών, Ευρωπαίοι και Αμερικανοί εκκένωσαν τους υπηκόους τους από τη Σμύρνη. Οταν έπεσε το σκοτάδι η πυρκαγιά είχε εξαπλωθεί μέχρι την προκυμαία, ασφυκτικά γεμάτη από πρόσφυγες. Τα μεσάνυχτα ο Βρετανός ναύαρχος Μπροκ διέταξε να σταλούν λέμβοι σωτηρίας και τη νύχτα όλα τα πολεμικά πλοία στον κόλπο γέμισαν με 20.000 ψυχές.
Την Πέμπτη 14 Σεπτεμβρίου μισό εκατομμύριο άνθρωποι βρίσκονταν ακόμη στην προκυμαία…..

Στις 15 Σεπτεμβρίου 1922 κατά την τρίτη ημέρα της καταστροφής της Σμύρνης το θωρηκτό Κιλκίς απέπλευσε και ενώθηκε με το θωρηκτό Αβέρωφ, μεταξύ Χίου

και Σάμου, που κατερχόταν ολοταχώς το Αιγαίο προς Πειραιά, προερχόμενο από την Κωνσταντινούπολη, αφού προηγουμένως είχε σημειωθεί ανταρσία και είχε αποχωρήσει από τη Διασυμμαχική Ανταντική Ναυτική Δύναμη, που ναυλοχούσε στο Βόσπορο, (στην οποία είχε ενταχθεί μετά την υπογραφή της ανακωχής του Μούδρου), υπό τον κινηματία κυβερνήτη Αντιπλοίαρχο Γ. Χατζηκυριάκο.

Η φωτιά έκαιγε ό,τι είχε απομείνει και ο Κεμάλ εξέδωσε διάταγμα, σύμφωνα με το οποίο όσοι παρέμεναν μετά την 1 Οκτωβρίου θα εκτοπίζονταν στην κεντρική Ανατολία.

Το Σάββατο 16 Σεπτεμβρίου και την Κυριακή 17 Σεπτεμβρίου χιλιάδες Έλληνες και Αρμένιοι στρατεύσιμης ηλικίας οδηγήθηκαν σε πορείες στην ενδοχώρα.

Την Κυριακή 24 Σεπτεμβρίου ο Αζα Τζέννινγκς ξεκίνησε τη μεγάλη επιχείρηση εκκένωσης με πλοία από την Ελλάδα.

Το Σάββατο 30 Σεπτεμβρίου είχαν μείνει λιγότεροι από 50.000 πρόσφυγες και με παράταση οκτώ ημερών έφυγαν όλοι.